

ЛУКІЯНОВИЧ Денис Якович (псевд.: Л. Городничий, Л. Журбенко, Іван Левицький, Ів. Макуха; крипт.: А. Б., Б. П., Л. Ж. та ін.; 13. 09. 1873, с. Городниця, нині Гусятин. р-ну Терноп. обл. — 28. 01. 1965, Львів) — письменник, літературознавець, педагог. Брат [Михайла](#), батько [Нарциза Лукіяновичів](#). У рад. часи у супереччю волі Л. часто писали «Лук'янович». Кандидат філологічних наук (1947). Член НТШ (1905–07 входив до складу його правління) та СПУ (1940). Закін. юрид. факультет Львів. (1900) та істор.-філол. факультет Чернів. (1907) університетів. Від 1894 працював у ред. часописів «Народ», «Громадський голос», «Літературно-науковий вісник», «Буковина», «Нова Буковина». Видавець книжк. серії «Універсальна бібліотека» (1895–96), ред. ж. «Дзвінок» (1905). Учителював у гімназіях Вишніці (нині Чернів. обл., 1907–12; у с. Мілієве, нині Вишніц. р-ну, заснував спорт.-патріот. товариство «Січ»), Львова (1913–14, 1917–18, 1922–27, 1931–34), Рогатина (1918–20), Перемишля (1927–31). Мобілізов. до австр. війська, служив у дивізії. суді в Станіславі (нині Івано-Франківськ, 1914–17). У 1934–39 — голова Товариства наук. викладів ім. П. Могили. 1944–46 — науковий співробітник Музею І. Франка у Львові, потім (до серед. 1950-х рр.) — доцент кафедри укр. літ-ри Львів. університету. Дебютував 1889 оповіданням «Сабашева вечере», перша кн. — «Новели» (1895). Гол. художні твори — повісті «За Кадильну» (1902; про типова для Зх. України боротьбу селян за громад. землю, привласнену поміщиками після скасування панщини 1848), «Я — з більшістю» (1934; про еволюцію укр. нац. свідомості на Буковині 19 — поч. 20 ст.), «Франко і Беркут» (1956; про зародження кохання між І. Франком та О. Рошкевич і про участь юного поета у відстоюванні прав громади її села). І. Франка Л. знав від 1887, працював із ним та М. Павликом у

часописі «Народ». У вересні 1898 приїздив до Києва, відвідав М. Лисенка, познайомився з Лесею Українкою. Побував тоді в Каневі на Чернечій горі, в Чернігові — у М. Коцюбинського. На схилі віку зізнавався, що серед найщасливіших днів його життя «перше місце займає побут на Тарасовій могилі, друге... відворот підсудчиків із Західної України...» («Поїздка на Україну і зустріч з поетесою», 1961). Автор праць «Про житє Тараса Шевченка» і «Про Шевченкові твори» (1914), «Ідеологічне навітлення Шевченка в новіших дослідженнях» (1935), «Культь Т. Шевченка на Буковині» («Записки НТШ», 1917, т. 119–120). В останні роки працював над нарисом «Боротьба за Шевченка в Галичині», з якого опублікував кілька статей. Автор дослідж. «Спірні і сумнівні питання в житю Осипа Юрія Федьковича» («Записки НТШ», 1911, т. 104), «Про Осипа Юрія Федьковича» (1913), ст. «Хто мав вирішальний вплив на національний характер І. Франка», «Мандрівка Івана Франка по львівських квартирах», «Мої зустрічі з І. Франком», «Політично ненадійний», «Арешти І. Франка і судові процеси над ним», «Два останні роки І. Франка в його власних листах» та ін.; опублікував листи І. Франка до Уляни Кравченко, листи О. Рошкевич до нього. Перебільшував, проте, атеїзм І. Франка. Приятелював із О. Кобилянською, Н. Кобринською, Є. Ярошинською, О. Маковеем, В. Стефаником, М. Яцковим, присвятив їм розвідки, спогади. Багато писав про несправедливість виборів у Галичині за Австро-Угорщини. Досліджував історію подвигу УСС на Маківці 1915. Уклав хрестоматію з укр. літ-ри для шкіл. У рідному селі встановлено погруддя Л.

Основні твори

Ескізи і оповідання. Л., 1897; Від кривди. Л., 1904; Філістер. Чч., 1909; Під свій прапор. Л., 1917; Гість із Запорожжя. Л.; К., 1925; Спогади з минулого. Л., 1946; Вибрані твори. К., 1973; Повісті. Л., 1990; Маківка – гора стрілецької невмирущої слави. Л., 2005.

Рекомендована література

1. Коцюбинська М. Повість Дениса Лукіяновича «За Кадильну» // Лукіянович Д. За Кадильну. К., 1956;
2. Денис Лукіянович: Бібліогр. покажч. Л., 1958;
3. Павличко Д. Денис Лукіянович // Лукіянович Д. Повісті. Л., 1963;
4. Баб'як П. Лукіянович Денис Якович // Укр. журналістика в іменах. Вип. 10. Л., 2003;
5. Денисюк І. Письменник з когорти «каменярів» // Денисюк І. Літературозн. та фольклорист. праці. Т. 1, кн. 1. Л., 2005;

Бібліографічний опис:

Лукіянович Денис Якович / М. Й. Шалата // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-59188>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).